Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 16ης Ιανουαρίου 2014*

«Προδικαστική παραπομπή — Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Κανονισμός (ΕΚ) 1346/2000 — Διαδικασίες αφερεγγυότητας — Αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας — Εναγόμενος που κατοικεί σε τρίτη χώρα — Δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη»

Στην υπόθεση C-328/12,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bundesgerichtshof (Γερμανία) με απόφαση της 21ης Ιουνίου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Ιουλίου 2012, στο πλαίσιο της δίκης

Ralph Schmid, ως σύνδικος στη διαδικασία αφερεγγυότητας που κινήθηκε κατά των περιουσιακών στοιχείων της Aletta Zimmermann,

κατά

Lilly Hertel,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Tizzano, πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, εκτελούντα καθήκοντα δικαστή του πρώτου τμήματος, A. Borg Barthet, E. Levits και M. Berger (εισηγήτρια), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: K. Malacek, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 10ης Απριλίου 2013,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο R. Schmid, ως σύνδικος στη διαδικασία αφερεγγυότητας που κινήθηκε κατά των περιουσιακών στοιχείων της A. Zimmermann, εκπροσωπούμενος από τον G. S. Mohnfeld, Rechtsanwalt,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Henze και την J. Kemper,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους W. Bogensberger και M. Wilderspin,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2013,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (ΕΕ L 160, σ. 1, στο εξής: κανονισμός).

2 Η εν λόγω αίτηση υπεβλήθη στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του R. Schmid, ως συνδίκου στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας που κινήθηκε κατά των περιουσιακών στοιχείων της A. Zimmermann (στο εξής: οφειλέτρια), και της L. Hertel, κατοίκου Ελβετίας, με αντικείμενο αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως.

Το νομικό πλαίσιο

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2 έως 4, 8, 12 και 14 του κανονισμού έχουν ως εξής:

«(2) Η καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς απαιτεί να λειτουργούν αποτελεσματικά και αποδοτικά οι διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας […]

(3) Οι δραστηριότητες των επιχειρήσεων έχουν αυξανόμενες διασυνοριακές επιπτώσεις και, κατά συνέπεια, η λειτουργία τους ρυθμίζεται όλο και περισσότερο από κανόνες του κοινοτικού δικαίου. Εφόσον και η αφερεγγυότητα αυτών των επιχειρήσεων επηρεάζει την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, απαιτείται να υπάρξει κοινοτική νομοθετική πράξη που θα απαιτεί το[ν] συντονισμό των ληπτέων μέτρων σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία του αφερέγγυου οφειλέτη.

(4) Για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, απαιτείται να μην υπάρχουν κίνητρα για τα μέρη να μεταφέρουν τα περιουσιακά τους στοιχεία ή τις νομικές διαφορές τους από ένα κράτος μέλος σε άλλο επιδιώκοντας να βελτιώσουν τη νομική του[ς] θέση (“forum shopping”).

[...]

(8) Για να επιτευχθεί ο στόχος της βελτίωσης και της επιτάχυνσης των διαδικασιών αφερεγγυότητας που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις, επιβάλλεται οι διατάξεις για τη δικαιοδοσία, την αναγνώριση και το εφαρμοστέο δίκαιο στον τομέα αυτό να συμπεριληφθούν σε κοινοτική νομοθετική πράξη δεσμευτική και άμεσα εφαρμόσιμη στα κράτη μέλη.

[...]

(12) Ο παρών κανονισμός προβλέπει ότι η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας μπορεί να αρχίζει στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη. Η διαδικασία αυτή είναι γενικής εφαρμογής και αποσκοπεί στο να συμπεριλάβει όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη. […]

[...]

(14) Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται μόνο σε διαδικασίες στις οποίες το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη βρίσκεται στην Κοινότητα.»

4 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός ισχύει για όλες τις συλλογικές διαδικασίες οι οποίες προϋποθέτουν την αφερεγγυότητα του οφειλέτη, συνεπάγονται τη μερική ή ολική πτωχευτική του απαλλοτρίωση και τον διορισμό συνδίκου.»

5 Το άρθρο 3 του κανονισμού, με τίτλο «Διεθνής δικαιοδοσία», ορίζει στην παράγραφό του 1 τα εξής:

«Αρμόδια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη. [...]»

6 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Η έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν θίγει εμπράγματα δικαιώματα πιστωτών ή τρίτων επί πραγμάτων ή ασωμάτων αντικειμένων, κινητών ή ακινήτων (τόσο συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων όσο και περιουσιών, ως συνόλου που κατά καιρούς αλλάζει), ανηκόντων στον οφειλέτη και ευρισκόμενων σε άλλο κράτος μέλος κατά την έναρξη της διαδικασίας.»

7 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«Η έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν θίγει το δικαίωμα του πιστωτή να προτείνει συμψηφισμό απαιτήσεώς του προς την αντίστοιχη απαίτηση του οφειλέτη, εφόσον ο εν λόγω συμψηφισμός επιτρέπεται από το δίκαιο που διέπει την απαίτηση του αφερέγγυου οφειλέτη.»

8 Το άρθρο 14 του κανονισμού έχει ως εξής:

«Εάν ο οφειλέτης, με δικαιοπραξία συναφθείσα μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, διαθέσει εξ επαχθούς αιτίας:

— ακίνητο, ή

— πλοίο ή αεροσκάφος εγγραφόμενο υποχρεωτικά σε δημόσιο βιβλίο,

ή

— κινητές αξίες, των οποίων προϋπόθεση ύπαρξης είναι η εγγραφή σε δημόσιο βιβλίο προβλεπόμενο εκ του νόμου,

το κύρος της δικαιοπραξίας διέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο ευρίσκεται το ακίνητο ή το οποίο επιτάσσει την τήρηση του βιβλίου.»

9 Το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Οι αποφάσεις για τη διεξαγωγή και την περάτωση διαδικασίας αφερεγγυότητας οι εκδιδόμενες από δικαστήριο του οποίου η απόφαση περί ενάρξεως της διαδικασίας αναγνωρίζεται σύμφωνα με το άρθρο 16, καθώς και ο πτωχευτικός συμβιβασμός που εγκρίνεται από το δικαστήριο αυτό, αναγνωρίζονται επίσης άνευ ετέρου. Οι αποφάσεις αυτές εκτελούνται σύμφωνα με τα άρθρα 31 έως 51, εξαιρέσει του άρθρου 34, παράγραφος 2, της Σύμβασης των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων, όπως τροποποιήθηκε από τις συμβάσεις προσχώρησης στη σύμβαση αυτή.

Το πρώτο εδάφιο ισχύει επίσης για τις αποφάσεις που αποτελούν άμεση απόρροια της διαδικασίας αφερεγγυότητας και εντάσσονται απευθείας σ' αυτήν, και αν ακόμη εκδοθούν από άλλο δικαστήριο.

[...]»

10 Βάσει του άρθρου 44, παράγραφος 3, στοιχείο α', του κανονισμού, αυτός δεν εφαρμόζεται «σε κάθε κράτος μέλος, κατά το μέτρο που είναι ασυμβίβαστος με υποχρεώσεις σε πτωχευτικές υποθέσεις που προκύπτουν από σύμβαση η οποία έχει συναφθεί από το κράτος αυτό με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες, πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού».

11 Το παράρτημα Α του κανονισμού περιλαμβάνει κατάλογο των διαδικασιών αφερεγγυότητας που αναφέρονται στο άρθρο του 1, παράγραφος 1.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

12 Ο R. Schmid είναι ο διορισθείς σύνδικος στη διαδικασία αφερεγγυότητας που κινήθηκε στη Γερμανία, στις 4 Μαΐου 2007, κατά της οφειλέτριας. Η εναγομένη, L. Hertel, κατοικεί στην Ελβετία. Ο R. Schmid άσκησε κατά της τελευταίας αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων, ζητώντας την απόδοση στην περιουσία της οφειλέτριας ποσού 8 015,08 ευρώ, πλέον τόκων. Η εν λόγω αγωγή απερρίφθη ως απαράδεκτη στον πρώτο και τον δεύτερο βαθμό με την αιτιολογία ότι τα γερμανικά δικαστήρια στερούνταν διεθνούς δικαιοδοσίας. Ο R. Schmid άσκησε αίτηση αναιρέσεως («Revision») ενώπιον του Bundesgerichtshof, εμμένοντας στο αίτημά του περί πτωχευτικής ανακλήσεως.

13 Το δικαστήριο αυτό επισημαίνει ότι η διαφορά της κύριας δίκης εμπίπτει στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού. Συναφώς, αναφέρεται στην απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2009, C-339/07, Seagon (Συλλογή 2009, σ. I-767), και υπενθυμίζει ότι, στην απόφαση αυτή, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους εντός του οποίου κινήθηκαν διαδικασίες αφερεγγυότητας έχουν διεθνή δικαιοδοσία να επιληφθούν αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως στρεφόμενης κατά εναγομένου που έχει την καταστατική του έδρα σε άλλο κράτος μέλος.

14 Εντούτοις, παραμένει ανοιχτό το ερώτημα εάν εφαρμόζεται το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού και στην περίπτωση που η διαδικασία αφερεγγυότητας κινήθηκε μεν σε κράτος μέλος, ο εναγόμενος, όμως, της αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως δεν έχει την κατοικία του ή την καταστατική του έδρα σε κράτος μέλος αλλά σε τρίτο κράτος.

15 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, σύμφωνα με το γράμμα του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού, αρκεί για την εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως να βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη εντός κράτους μέλους. Ωστόσο, καίτοι η εφαρμογή του κανονισμού αυτού προϋποθέτει την ύπαρξη διασυνοριακού στοιχείου, δεν προκύπτει σαφώς εάν το στοιχείο αυτό αφορά σχέση με άλλο κράτος μέλος ή με τρίτο κράτος.

16 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesgerichtshof αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους εντός του οποίου κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας που αφορά τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, δυνάμει του κανονισμού περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, διεθνή δικαιοδοσία προκειμένου να επιληφθούν αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως κατά εναγομένου που δεν έχει την κατοικία του ή την καταστατική του έδρα σε άλλο κράτος μέλος;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

17 Το αιτούν δικαστήριο με το ερώτημά του ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους εντός του οποίου κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας είναι αρμόδια να επιλαμβάνονται αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως, στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, στρεφόμενης κατά εναγομένου ο οποίος δεν κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος.

18 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει, εξαρχής, να υπομνησθεί ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού προβλέπει απλώς ότι αρμόδια για την κίνηση της διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά του οφειλέτη είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη αυτού. Στην υπόθεση της κύριας δίκης, το κέντρο των κυρίων συμφερόντων της οφειλέτριας βρίσκεται στη Γερμανία.

19 Εντούτοις, προκαταρκτικώς, πρέπει να εξακριβωθεί εάν, οσάκις το μόνο διασυνοριακό στοιχείο της εκάστοτε επίμαχης υποθέσεως αφορά τη σχέση μεταξύ κράτους μέλους και τρίτου κράτους, η διαδικασία αφερεγγυότητας εμπίπτει στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων του εν λόγω κράτους μέλους βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού ή, αντιθέτως, εάν τούτο το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να επιλυθεί μέσω της εφαρμογής του εθνικού δικαίου του οικείου κράτους μέλους.

20 Όσον αφορά το ζήτημα το οποίο τίθεται στο πλαίσιο της εν λόγω εξακριβώσεως, εάν δηλαδή η εφαρμογή του κανονισμού προϋποθέτει, σε κάθε περίπτωση, την ύπαρξη διασυνοριακών στοιχείων ώστε να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού μόνο οι περιπτώσεις που παρουσιάζουν δεσμούς προς δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, προσήκει η επισήμανση ότι τέτοια γενική και απόλυτη προϋπόθεση δεν προκύπτει από το γράμμα των διατάξεων του κανονισμού.

21 Συγκεκριμένα, όπως υπενθύμισε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 25 των προτάσεών της, ούτε το άρθρο 1 του κανονισμού, υπό τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ούτε το παράρτημα Α του κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνει κατάλογο των διαδικασιών αφερεγγυότητας που αναφέρει η πρώτη διάταξη, περιορίζουν την εφαρμογή του κανονισμού σε διαδικασίες που περιλαμβάνουν διασυνοριακό στοιχείο, υπό την έννοια που αναφέρθηκε στην προηγούμενη σκέψη. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά την αιτιολογική σκέψη 14 του κανονισμού, κατά την οποία η εφαρμογή του τελευταίου αποκλείεται μόνο στην περίπτωση που το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη βρίσκεται εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

22 Βεβαίως, η εφαρμογή αρκετών διατάξεων του κανονισμού προϋποθέτει την ύπαρξη στοιχείων συνδεόμενων προς το έδαφος ή προς την έννομη τάξη τουλάχιστον δύο κρατών μελών, όπως στην περίπτωση του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού, το οποίο θέτει κανόνα σχετικά με τα εμπράγματα δικαιώματα τρίτων επί πραγμάτων ανηκόντων στον οφειλέτη και ευρισκομένων, κατά τον χρόνο κινήσεως της διαδικασίας, στο έδαφος «άλλου κράτους μέλους», ή στην περίπτωση των διατάξεων του κεφαλαίου ΙΙΙ του κανονισμού, σχετικά με τις «δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας», οι οποίες αφορούν μόνο τις δευτερεύουσες διαδικασίες που κινήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος.

23 Εντούτοις, άλλες διατάξεις του κανονισμού, όπως τα άρθρα του 6 και 14, δεν προβλέπουν τέτοιους ρητούς περιορισμούς. Επιπροσθέτως, το άρθρο 44, παράγραφος 3, στοιχείο α', του κανονισμού ορίζει ότι αυτός δεν εφαρμόζεται σε κάθε κράτος μέλος, κατά το μέτρο που είναι ασυμβίβαστος με απαιτήσεις σε πτωχευτικές υποθέσεις που απορρέουν από σύμβαση η οποία έχει συναφθεί από το κράτος αυτό με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες πριν από την έναρξη ισχύος του. Πλην όμως, η διάταξη αυτή θα ήταν περιττή εάν ο επίμαχος κανονισμός δεν εφαρμοζόταν στις σχέσεις μεταξύ κράτους μέλους και τρίτου κράτους.

24 Σε αυτό το πλαίσιο, όσον αφορά τις διατάξεις του κανονισμού οι οποίες δεν προβλέπουν ρητώς διασυνοριακό στοιχείο που να αφορά τουλάχιστον δύο κράτη μέλη, διαπιστώνεται ότι οι επιδιωκόμενοι από τον κανονισμό σκοποί, όπως προκύπτουν ιδίως από τις αιτιολογικές του σκέψεις, ουδόλως συνηγορούν υπέρ της στενής ερμηνείας του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού, προϋποθέτοντας ως αναγκαίο όρο την ύπαρξη τέτοιου στοιχείου.

25 Συγκεκριμένα, μολονότι προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 2 έως 4 του κανονισμού ότι σκοπός του είναι, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσει την «καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς», εντούτοις προκύπτει από την προαναφερθείσα αιτιολογική σκέψη 4 ότι για τον σκοπό αυτό απαιτείται, ιδίως, «να μην υπάρχουν κίνητρα για τα μέρη να μεταφέρουν τα περιουσιακά τους στοιχεία ή τις νομικές διαφορές τους από ένα κράτος μέλος σε άλλο επιδιώκοντας να βελτιώσουν τη νομική του[ς] θέση (“forum shopping”)». Η αιτιολογική σκέψη 8 του κανονισμού αναφέρει τον σκοπό της «βελτίωσης και της επιτάχυνσης των διαδικασιών αφερεγγυότητας που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις» και η αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού ορίζει ότι οι διαδικασίες αφερεγγυότητας οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού «είναι γενικής εφαρμογής και αποσκοπ[ούν] στο να συμπεριλάβ[ουν] όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη». Οι τελευταίοι αυτοί σκοποί δύνανται να περιλαμβάνουν όχι μόνον τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών αλλά, ως εκ της φύσεώς τους και κατά το γράμμα τους, κάθε περίπτωση περιλαμβάνουσα διασυνοριακό στοιχείο.

26 Τέλος, περιορισμός του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού σε περιπτώσεις που αφορούν κατ’ ανάγκην τουλάχιστον δύο κράτη μέλη δεν προκύπτει ούτε από τους ειδικότερους σκοπούς του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού.

27 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η εν λόγω διάταξη προβλέπει απλώς έναν κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας, κατά τον οποίο «αρμόδια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη». Συνεπώς, το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού, εάν εξεταστεί υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 8 αυτού, αποσκοπεί στην ενίσχυση της προβλεψιμότητας και, κατά συνέπεια, της ασφάλειας δικαίου όσον αφορά τη δικαιοδοσία σε ζητήματα πτωχεύσεως.

28 Πάντως, το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι, για τον καθορισμό του δικαστηρίου που έχει δικαιοδοσία να επιληφθεί της κινήσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη πρέπει να καθορισθεί κατά τον χρόνο κατά τον οποίο ο τελευταίος υποβάλλει αίτηση κινήσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας (βλ. απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2006, C-1/04, Staubitz-Schreiber, Συλλογή 2006, σ. I-701, σκέψη 29). Όπως επισήμανε και η γενική εισαγγελέας στο σημείο 29 των προτάσεών της, σε αυτό το πρώιμο στάδιο, η ύπαρξη τυχόν διασυνοριακού στοιχείου ενδέχεται να είναι άγνωστη. Εντούτοις, ο καθορισμός του δικαστηρίου που έχει δικαιοδοσία δεν μπορεί να αναβληθεί μέχρις ότου γίνει γνωστός ο τόπος που συνδέεται με την κάθε πτυχή της διαδικασίας πέραν του κέντρου των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη, όπως ο τόπος κατοικίας πιθανώς εναγομένου παρεπομένης αγωγής. Η αναμονή μέχρις ότου γίνουν γνωστά τα στοιχεία αυτά θα συνιστούσε τροχοπέδη για την επίτευξη των σκοπών της βελτιώσεως και επιταχύνσεως των διαδικασιών αφερεγγυότητας με διασυνοριακά αποτελέσματα.

29 Κατά συνέπεια, η εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού δεν μπορεί, κατά κανόνα, να εξαρτάται από την ύπαρξη στοιχείου αλλοδαπότητας σε σχέση με άλλο κράτος μέλος.

30 Υπό αυτές τις συνθήκες, όσον αφορά το ειδικότερο ζήτημα εάν τα δικαστήρια του κράτους μέλους εντός του οποίου κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας είναι αρμόδια να επιλαμβάνονται αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως, στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, στρεφόμενης κατά εναγομένου ο οποίος δεν κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο, στη σκέψη 21 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Seagon, απεφάνθη ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού έχει την έννοια ότι απονέμει, επίσης, διεθνή δικαιοδοσία στο κράτος μέλος εντός του οποίου κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας προς εκδίκαση αγωγών που απορρέουν άμεσα από τη διαδικασία αυτή και συνδέονται στενά προς τούτη.

31 Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, στη σκέψη 25 της ως άνω αποφάσεως, το Δικαστήριο απεφάνθη επίσης ότι τα εν λόγω δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία να επιληφθούν αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως στρεφόμενης κατά εναγομένου που έχει την καταστατική του έδρα σε άλλο κράτος μέλος.

32 Εντούτοις, εκ μόνου του γεγονότος ότι το Δικαστήριο, στην ίδια απόφαση, αρκέστηκε στη διαπίστωση της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου του τόπου κινήσεως της διαδικασίας να επιληφθεί των αγωγών που στρέφονται κατά εναγομένων εγκατεστημένων σε άλλο κράτος μέλος δεν μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τέτοια δικαιοδοσία αποκλείεται a priori στην περίπτωση που ο οικείος εναγόμενος είναι εγκατεστημένος σε τρίτο κράτος, δεδομένου ότι το Δικαστήριο δεν κλήθηκε να τάμει το ζήτημα αυτό. Συγκεκριμένα, η εναγομένη στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Seagon ήταν πράγματι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος.

33 Επιπροσθέτως, διαπιστώνεται ότι οι επιδιωκόμενοι από το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού σκοποί, οι οποίοι συνίστανται, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, στην ενίσχυση της προβλεψιμότητας όσον αφορά τη δικαιοδοσία σε πτωχευτικές υποθέσεις και, κατά συνέπεια, της ασφάλειας δικαίου, συνηγορούν υπέρ της ερμηνείας ότι η εν λόγω διάταξη θεμελιώνει επίσης δικαιοδοσία των δικαστηρίων να επιληφθούν αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως, στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, στρεφόμενης κατά εναγομένου που έχει την κατοικία του σε τρίτο κράτος. Συγκεκριμένα, η εναρμόνιση, εντός της Ένωσης, των κανόνων δικαιοδοσίας των δικαστηρίων επί αγωγών πτωχευτικής ανακλήσεως στο πλαίσιο διαδικασιών αφερεγγυότητας συμβάλλει στην επίτευξη των σκοπών αυτών, ανεξαρτήτως του ζητήματος εάν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος.

34 Το συμπέρασμα αυτό δεν δύναται να τεθεί εν αμφιβόλω λόγω του ότι, όπως επισήμανε η Γερμανική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία, ο εναγόμενος στο πλαίσιο τέτοιας αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως θα αγόταν ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους από εκείνο στο οποίο βρίσκεται η κατοικία του.

35 Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι το θεσπιζόμενο με τον κανονισμό κριτήριο καθορισμού του δικαστηρίου που έχει δικαιοδοσία για να επιληφθεί τέτοιας αγωγής, ήτοι αυτό του κέντρου των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη, συνήθως δύναται να προβλεφθεί από τον εναγόμενο, ο οποίος μπορεί να το λάβει υπόψη του κατά τον χρόνο που συμμετέχει, από κοινού με τον οφειλέτη, σε πράξη που είναι δυνατόν να ακυρωθεί στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι σκοποί της προβλεψιμότητας της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων σε πτωχευτικές υποθέσεις και της ασφάλειας δικαίου, που απορρέουν από την αιτιολογική σκέψη 8 του κανονισμού, καθώς και, ενδεχομένως, ο σκοπός της αποτροπής των μερών από τη μεταφορά των περιουσιακών τους στοιχείων ή των νομικών διαφορών τους από ένα κράτος μέλος σε άλλο επιδιώκοντας να βελτιώσουν τη νομική τους θέση, ο οποίος προβλέπεται στην αιτιολογική σκέψη 4 του κανονισμού, υπερισχύουν της επιδιώξεως αποτροπής του ενδεχομένου να εναχθεί ο εναγόμενος ενώπιον δικαστηρίου της αλλοδαπής.

36 Ομοίως δεν δύναται κατεξοχήν να γίνει δεκτό το επιχείρημα που αντλείται από το ότι τα δικαστήρια τρίτου κράτους ουδόλως υπέχουν υποχρέωση αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως αποφάσεως που εξέδωσε αρμόδιο δικαστήριο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή, άλλως, ότι η εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού, στην περίπτωση κατά την οποία ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε τρίτο κράτος, στερείται της πρακτικής της αποτελεσματικότητας.

37 Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε και η γενική εισαγγελέας στα σημεία 36 και 38 των προτάσεών της, το γεγονός ότι οι διατάξεις του κανονισμού περί αναγνωρίσεως και εκτελέσεως αποφάσεων εκδοθεισών από το δικαστήριο το οποίο κίνησε τη διαδικασία αφερεγγυότητας δεν δεσμεύουν τρίτες χώρες δεν αποκλείει την εφαρμογή του κανόνα δικαιοδοσίας, ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού. Περαιτέρω, ακόμα και ελλείψει της δυνατότητας, σε

συγκεκριμένη περίπτωση, να βασιστεί η απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου στον ίδιο τον κανονισμό περί αναγνωρίσεως και εκτελέσεως των δικαστικών αποφάσεων, είναι ενίοτε δυνατόν να εξασφαλισθεί η αναγνώριση και η εκτέλεση αυτής της αποφάσεως δυνάμει διμερούς συμβάσεως.

38 Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι, ακόμα και ελλείψει αναγνωρίσεως και εκτελέσεως, βάσει διμερούς συμβάσεως, τέτοιας αποφάσεως από το κράτος στο οποίο βρίσκεται η κατοικία του εναγομένου, η απόφαση αυτή είναι δυνατόν να αναγνωρισθεί και να εκτελεστεί από τα λοιπά κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 25 του κανονισμού, ιδίως στην περίπτωση κατά την οποία μέρος της περιουσίας του εν λόγω εναγομένου βρίσκεται στο έδαφος ενός εκ των κρατών αυτών.

39 Βάσει όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους εντός του οποίου κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας έχουν διεθνή δικαιοδοσία να επιλαμβάνονται αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως, στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, στρεφόμενης κατά εναγομένου ο οποίος δεν έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους.

Επί των δικαστικών εξόδων

40 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σε αυτό απόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους εντός του οποίου κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας έχουν διεθνή δικαιοδοσία να επιλαμβάνονται αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως, στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, στρεφόμενης κατά εναγομένου ο οποίος δεν έχει την κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος.

(υπογραφές)